

## **Sentència del Tribunal Constitucional en relació a la Llei del Patrimoni Històric - 1985**

JORDI BONET I ARMENGOL

El 25 de juny de 1985 fou promulgada la Llei del Patrimoni Històric espanyol. Era conseqüència d'un desig legítim de millorar la legislació sobre aquest tema que fonamentalment s'havia mantingut durant mig segle, però també de recuperar unes competències que amb la Constitució i els Estatuts d'Autonomia exercia la Generalitat de Catalunya. Així, no és estrany que aquesta retallada fos objecte d'un recurs al Tribunal Constitucional pel Consell Executiu i el Parlament de Catalunya, i també per la Junta de Galícia i el Govern d'Euskadi, invocant la inconstitucionalitat d'algun dels seus articles.

Han passat més de cinc anys i finalment aquest 31 de gener el Tribunal Constitucional s'ha pronunciat, declarant que la Llei no és inconstitucional, però que cal donar-hi una interpretació que és la que resulta d'uns fonaments jurídics, que la sentència raona degudament.

Concertament, es falla dient que els arts. 2.3, 9.1 i 9.2, últim paràgraf del 9.5 i disposició transitòria 6.1 i el paràgraf 5 de l'art. 49, cal interpretar-los en el sentit, abast i termes presents en els fonaments jurídics, sisè, desè i onzè de la sentència.

Així, doncs, s'ha retornat, si fa o no fa, al que hi havia i es feia fins a l'estiu del 1985, encara que en algun punt la clarificació cal considerar-la molt positiva, mentre no es continuï exercitant pràctiques que comportin l'erosió de les competències exclusives que en Cultura té la Generalitat, tot i aquesta interpretació favorable i oberta que de la Llei ha fet el Tribunal Constitucional.

Concretament, la Generalitat podrà tornar a declarar béns d'interès cultural (BIC) en l'àmbit català, sense haver de passar prèviament pel «Ministerio de Cultura». Naturalment, l'Estat automàticament considerarà BIC, aquells que declari la comunitat autònoma. Això afectarà, doncs, als 130 edificis que en diferents fases d'incoació, estudi o a punt de declaració havien anat allargant la seva situació. Més o menys representen en quantitat cap a la meitat dels expedients incoats. Hi ha a més en situació paral·lela, altres béns mobles i tot el que pugui fer-se en el futur.

La sentència dóna a l'Estat la potestat de fer la declaració en casos excepcionals, els relacionats amb la expoliació o exportació, per R. D. de forma individualitzada.

L'altre resolució favorable que dóna aquesta sentència, fa referència a la promoció internacional del patrimoni cultural català, que no queda reservada a l'Estat.

La sentència, diu clarament que ni la competència exclusiva de l'Estat contra l'expoliació i exportació, ni el que les relacions internacionals (art. 149, 1, 3 de la CE) li corresponguin exclusivament, poden fer negar a les comunitats autònomes «tota possibilitat d'actuar en la difusió o intercanvi cultural de llur Patrimoni Històric i de promoure llurs valors culturals fora d'Espanya» i afegeix: «sempre que això no comprometi la sobirania nacional, ni es generin responsabilitats de l'Estat enfront de tercers».

Així —continua— ambdós, Estat i CC. AA. per títols concurrents, tenen competència per la difusió internacional del coneixement del Patrimoni Històric-Artístic i Cultural, per tant, poden exercir-la aquelles. I torna a reblar el text: «sempre que no es tracti d'actes generadors de responsabilitats de l'Estat amb tercers, siguin polítiques o econòmiques».

Aquesta interpretació és molt important ja que per tractar també de la cooperació i de col·laborar amb l'Estat, això pot generar actes positius, «malgrat les responsabilitats amb tercers» que és quelcom que es fa difícil d'entendre.

Un altre punt interessant és el dels inventaris generals de l'Estat i els de les CC. AA., perquè s'aclareix que l'administració de l'Estat deu actuar d'acord amb elles, amb l'aportació de dades i treballs, acceptant l'efecte vinculant de llurs propostes. És un punt ben important, ja que possibilita unes aportacions pressupostàries per aquesta col·laboració.

És en canvi negatiu, que no s'hagi pogut obtenir de la sentència comentada, el reconeixement que els drets de Tassa per l'exportació, puguin en part passar a les CC. AA.



En conjunt, es pot, doncs, afirmar que del text de la referida sentència, malgrat no haver-se declarat inconstitucional cap article de la Llei PHE de 25-V-85, la interposició que se'n fa és altament positiva i dóna, per tant, raó a la tesi que en el seu dia mantingué el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i el seu Parlament, sobretot en els termes que consideraven essencials, és a dir:

1r. Tal com es feia des del 1981 fins a la promulgació de la Llei (1985) la Generalitat de Catalunya podrà declarar els béns d'interès cultural. Només s'admet que la llei —segons l'art. 149, 1, 28 de la CE— permet a l'Estat de declarar, únicament i en exclusiva, els BIC en els que es doni clarament el risc d'exportació o espoliació.

2n. La projecció internacional del patrimoni cultural-artístic català, podrà fer-la la Generalitat de Catalunya.

3r. Si bé l'Estat té dret a tenir els seus propis inventaris, censos i catàlegs del PH i documental, deu actuar d'acord amb les CC. AA. que naturalment poden tenir els seus propis.

4rt. A partir d'ara, serà possible legislar sobre el Patrimoni Històric català, sense la problemàtica de fer-ho amb un text d'una llei restrictiva, més encara, si se la podia interpretar restrictivament.

Hi ha l'aspecte negatiu de que, en general, el Tribunal Constitucional sembla que no reforça les tesis autonòmiques, per tant cal més aviat pensar en que les lleis emanades del Govern Central, continuaran la política d'erosió de les competències estatutàries autonòmiques.

És més, la lentitud del TC com en aquest cas es palesa, ha fet aplicar la llei durant més de cinc anys amb caràcter restrictiu, és a dir, centralista. Qui o com es podrà remeiar el que així s'hagi perdut, per causa d'una aplicació de la llei que finalment s'ha demostrat incorrecta?

L'actitud centralista del Govern de l'Estat, el recel dels seus funcionaris, una educació secular en un mateix sentit, el de que Espanya només és d'una manera determinada, continuen fent difícil quelcom que hauria de ser clarament reconegut. Caldrà com sempre continuar lluitant en favor dels drets del Patrimoni cultural i artístic i en favor dels drets del poble, és a dir, de la cultura catalana. I en això la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi hi continua tenint un paper ben important.

*Josep Maria Rius i Vila (nascut el 1899), Pere Bonaventura de Barberà i Abelló (1899-1974), Joan Bassagoda i Nonell (nascut el 1930), Josep Gudiol i Ricart (1904-1983), José Antonio Codarch i de Sentmenat (1913-1984), Ignasi Serra i Goday (nascut el 1918), Jordi Bonet i Armengol*

*\* Comunicació llegida en la sessió plenària ordinària del Consell d'Administració de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi.*